

Redacțiunea, Administrațiunea și
Tipografia:
BRAȘOVU, piața mare Nr. 22.
Scrisorile nefrancate nu se pri-
mesoc. Manuscrisurile nu se re-
trimis!

Bucururile de anunțuri:
Brașov, piața mare Nr. 22.
Inserate mai primele cu în Viena
Bodol Mosse, Hausenstein & Vogler
(De Maas), Heinrich Schalek, Alois
Bernad, M. Dukas, A. Opatik, J. Dan-
enberg; în Budapesta: A. V. Gold-
berger, Anton Mezei, Eckstein Bernat;
în Frankfurt: G. L. Daus; în Ham-
burg: A. Steiner.

Prețul inserțiilor: o serie
germondă pe o coloană 8 cr.
în 30 cr. timbru pentru o pu-
blicare. Publicări mai dese
după tarife și învoială.
Reclame pe pagina III-a o
serie 10 cr. v. a. séu 30 bani.

GAZETA TRANSILVÂNIEI.

ANUL III.

„Gazeta” iese în fiecare zi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria
Pe un an 12 fl., pe șase luni
6 fl., pe trei luni 3 fl.
Pentru România și străinătate
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 franci, pe trei luni
10 franci.
Se prenumără la toate ofi-
ciile postale din țară și din
afară și la dd. colectorii.
Abonamentul pentru Brașov:
la administrațiunea, piața mare
Nr. 22, etajul I.: pe un an
10 fl., pe șase luni 5 fl., pe trei
luni 2 fl. 50 cr. Cu dusul în
casă: Pe un an 12 fl., pe
șase luni 6 fl., pe trei luni 3 fl.
Un eemplar 5 cr. v. a. séu
15 bani.
Atât abonamentele cât și
inserțiunile sunt a se plăti
înainte.

Nr. 162.

Brașov, Joi 20 Iulie (1 August)

1889.

Din cauza sfinteii sârbători de mâne, diarul
nu va apăre până Vineri séra.

Brașov, 19 Iulie.

Douăzeci de mii de gimnastici
germani din toate părțile Germa-
niei și din toate țările din lume s'au
întrunit alaltăieri în capitala Ba-
variei la o mare festivitate, acum
a 7-a oră, cu scopul de a mani-
festa ideea solidarității naționale
germane și de a sârbători ideea na-
țională germană.

Despre această grandioasă sârbare
vom fi în pozițiune a publica un
raport special delat coresponden-
tului nostru din München. Deocam-
dată vom aștepta numai impor-
tanța primirei, ce li-s'a făcut în
special gimnasticilor germani
din partea prințului regentă Lu-
dovică ală Bavariei.

Adresându-se către gimnasticii
din monarhia austro-ungară, prin-
țul Ludovică a dată espresiune
mai întâiu bucuriei sale, că certa
apropie seculară între casa regală
prusească și casa austriacă a făcut
locu unei alianțe strînse, apoi a
adaus în mod demonstrativ:

„D-Vostre, domni mei din Austria,
vă dicu: *țineți cu tărie la limba voastră
germană și la simțimentele voastre germane.*
Faceți această fără a vă clătina în cre-
dința către vechea și renumita voastră
dinastie; nu uitați, că nici o casă prin-
ciară germană nu a dată Germaniei at-
tăți împărați, ca casa de Habsburg; nu
uitați, că Habsburgii și Lotaringii au
stată adeseori în frunte, când a fost
vorba de a apăra Germania în contra
inimicilor ei interni și externi; aduce-
ți-vă aminte, că la 1859, când împăratul
vostru Franciscă Iosifă a fost rugat
de Napoleonă III să se înțelgă cu el
pe conta Germaniei, el a refusată acésta
cu cuvintele mândre: „Sunt un prin-
cipe german;” nu uitați, că el a fost
acela, care, cu toate căte s'au petrecut,
a întins Germaniei érași mâna pentru
pace.”

Cuvintele acestea ale prințului
regentă ală Bavariei suntă cu at-
tătu mai însemnate, cu câtă știut
este, că Germanii în Austria as-
tădi stau nemulțamiți în opoziți
cu guvernul din Viena, căruia îi
impută, că voesce să desbrace
Austria de caracterul ei german
și de administrațiunea ei germană
prin politica sa de egală îndrep-
tăire a naționalităților, cu alte
cuvinte, îi impută, că voesce să
nimească supremația germană în
Austria.

Intre gimnasticii către cari s'a
adresat prințul Ludovică se a-
flau și reprezentanții reuniunilor
de gimnastică germane din Boe-
mia. Autoritățile politice inferioare
boeme i-au fostă oprită mai întâiu
de a lua parte la festivitatea din
München, dér în urma recursului
lor, guvernul li-a dată totuși
voia ca să ia parte.

Nu scimă decâtă acum nu-i va
păre rău guvernului de acésta
concesiune, vedându ce ecou pu-
ternic și plin de bucurie au a-
flată cuvintele prințului Bavariei
în sinul Germanilor din Austria,
mărindu-le speranțele în restabi-
lirea supremației lor.

Diarele germane din Austria
se provocă la împrejurarea, că
prințul Ludovică este înrudită cu
împăratul Austriei și că prin ur-
mare judecata lui ar fi nepreoc-
upată.

În oră ce casă manifestați
prințului regentă bavareză pentru
ideea națională germană, pentru
casa domnitore habsburgică, ca
casă germană, și pentru strinsa le-
gătură a Austriei cu Germania, a
căroră sorte ar fi nedeslipită, ca-
racterisază îndestulă caracterul
și scopul alianței germano-aus-
triace.

Nisuidă la întărirea germa-
nismului alianța germano-austriacă
vine în conflictă cu aspirațiunile

naționalităților slave din Austria.
Astfelu manifestați din vorbă
apare ca o manifestați a germa-
nismului în contra slavismului, in-
dicându apropierea unei epoce de
grele lupte și sbuciumări înăuntru
și în afară.

DIN AFARĂ

Ună congresă ală statelor americane.

„Pol. Korr.” află din Parisă, că la
14 Octomvre n. se va întruni în Was-
hington ună mare congresă ală tuturor
statelor din America. Programul con-
gresului, a căru convocare a pornit
dela guvernul Statelor-Unite ale Ame-
ricii de Nord, cuprinde următoarele puncte,
care merită a fi luate în serioasă băgare
de sémă și în Europa:

Măsură pentru asigurarea desvoltării
prospere a popórelor americane și mă-
sură pentru o resistență eficace în con-
tra tuturor amestecurilor intenționate
de statele Europene în afaceri americane;
introducerea unei dese comunicațiuni cu
vapóre între porturile tuturor statelor
aliat; unitarisarea prescripțiunilor va-
male existente în diferitele state și sta-
bilirea unei granițe vamale comune; in-
troducerea unei greutăți și măsură inter-
naționale, și luarea de măsură interna-
ționale pentru ocrotirea persoanei și a pro-
prietății, precum și cu privire la ocrotirea
mărcilor de fabrică; introducerea unei
monede comune; instituirea unui tribu-
nal de arbitrii pentru toate pricinile, ce
se ivesc între statele americane; estin-
derea și înmulțirea raporturilor între
țările, care iau parte la aceste învoeli.

Din programă se vede, că ținta con-
gresului e crearea unei confederațiuni
economice de state, din care cu timpul
s'ar pută nasce o confederațiune politică
sub conducerea Statelor-Unite. Se vor-
besce că nici statele europene nu vor
sta cu mâinile în sină față cu aceste ni-
suințe, ci vor căuta guvernele lor să
lămurască pe popórele romanice ale
Americii asupra periculelor, ce amenin-
ță interesele lor de acțiune din par-

tea Statelor-Unite, care caută numai
ași câștiga piețe nouă pentru indus-
tria lor.

SCRILE PILEI.

Archiducele Albrecht la Brașov.
Mâne séra, 1 Augustă n., va sosi Altea
Sa Archiducele Albrecht la Brașov. Se
va încuarta la hotelul „Bucuresc”,
unde îi suntă puse la dispoziți 12 odăi.
Vineri înainte de amădi se va ține maréa
revistă militară. La 4 ore p. m. se va
da ună prândă în cercă restrinsă, după
care Altea Sa va merge la Sinaia pentru
a visita pe Maiestățile Loră Suveranii
României, decâtă aceștia se voră reîn-
torce până atunci. De cumva însé Maiestățile
Loră nu se voră reînțorce, Altea Sa va
pleca încă în aceeași séra la Arad.

Exemplu pentru miniștrii unguresci.

„România” dicu, că d. Lascără Catargiu,
președintele consiliului de miniștri și
ministru de interne ală României, a ad-
resată o circulară tuturor prefectilor
din țară, prin care elă invită să orên-
duiescă de îndată anchete asupra abu-
surilor ce s'ar denunța de oră ce diar
din țară în contra funcționarilor admi-
nistrativi, fără să mai aștepte în acésta
privință ordine dela ministerul de in-
terne.

Archiducele Albrecht, visitându ca-
sarma din Clușiu, se adresă în limba
ungurescă către ună corporală dela portă,
care însé îi răspunde Archiducelui: „Eu
suntă Român!” Atunc Archiducele se
adresă către elă românesce. — Bravo
Român! așa se cade să se mărturisască
în limba sa, ca ceea ce e, chiar de ar
sosi vorbi unguresce.

Din pašaliculă lui Bethlen Gábor-pașa.

„Sieb. Deutsch. Tgblt” comunică despre
ună actă arbitrară ală fișpanului Târnavei
mar și mic, anume că comuna Brateiu
a fostă constrinsă să cumpere dela fiș-
panul ună taură împungătoră cu pre-
țul de 250 fl., deși comuna n'avea ne-
voia de elă. Nu e mirare, dicu coes-

FOILETONULĂ „GAZ. TRANS.”

Strigele.

(Nota istorică-critică.)
(Urmare și fine.)

Nu trebuie să caută multă prin căr-
țile vechi, de cari dispună, căci într'o
țară, unde guvernul în a doua jumătate
a secolului trecută nu se sfiesce a aduce
ordinațiunea, în virtutea căreia óstea re-
gulată se întregia „numai din Valach
neuniți”, (cșupán nemegyesülthitü olá-
hokból) răpindu-se câte ună fecioră totă
la 120 familii („Szigeti Album” de Szilágyi
István și P. Szatmáry Károly, 186; ved
în elă disert. „Erdély fegyveres erejének
történeti vázlată”, de Id. Gr. Teleki
Domokos, pag. 107.) — ușoră vei afla
argumente contrare aserțiunilor lui
Kádár.

Spre scopulă acesta deschidă scie-
rea istoricului maghiară Szirmay Antal,
intitulată „Szathmár vármegye fekvése,
története és polgári ismerete”, ed. 1810
în Buda, unde la pag. 78, tom. I. ce-
tescă următoarele: „la 1730 femeia lui
Sárossy Iános, Tóth Borka din com. Sa-
rolyán, după mărturisirea tovarășelor ei,
a fostă judecată să se ardă de vie pe foc
și să a arsă în Careii-mari.

Pentru-ca stimații cetitoră să se potă
pune în cunoștința superștiuinei, ce in-
tuneca mințile poporului maghiară, publi-
cămă aci, totă după Szirmay, în tradu-
cere fidelă și acusa susținută contra ei.
(Archiv. comi. tom. II. n. 10 și tom.
7., n. 20.)

„Ea însăși a mărturisit, ér șapte
martori, punându-și mâinile pe capul ei,
intărindu-și mărturisirea cu jurământă,
au dăș, că e strigă (boszorkány). Și nă-
cându muierea nobilului Szücs István,
pentru-că nu a chemată pe femeia Sárossy
de nașă, sub decurgerea botezului fe-
meia lui Szücs István a fostă bătută,
înădușă și chinută în pată, și ea striga,
că femeia lui Sárossy e, care nu-i dă
pace; dreptă aceea bărbatul ei, Szücs
István, voindu să-și résbune asupra ace-
leia, cu o prăjină în mână merge la casa,
unde locuia femeia lui Sárossy, dér
ajungându aci i-a trecută totă mânia,
așa de bine i-a succesă vrăjitura, încătă
în urmă o-a și invitată la ospetă ce
s'a dată la boteză, unde îmbiând-o cu
vină, femeia lui Szücs István a și prinsă
a réșfala mai ușoră. După aceea deven-
indă bolnavă și fetița lui Szücs István,
femeile povestiau, că-i făcetură, dér tri-

mițându vorbă aspră femeii lui Sárossy,
i-s'a însăștoșată fetița.

„Copila nobilului Szob András, nu-
mită Sári, mergendu la fântână după
apă, vede la capetă satului pe femeia
Sárossy cam în depărtare de 300 pași;
nu peste multă vreme, uitându-se fata
înderătă, vedă tocmai în urma ei pe fe-
meia Sárossy; spunendu copila pretu-
tindenea cele ce veduse, femeia Sárossy
a amenințat-o; în urmă fetița a fostă
aruncată în focă, unde stată nemișcată
ca cum ar fi fostă murtă; scoțându-se
din focă, capul fetiței s'a întorsă cu
fața către cefă și numai cu mare necază
s'a putută suci cum a mai fostă.

„Ér pe servitorea lui Bathory István
au vedut-o toți legată cu o fună de teiu
cu capulă aplecată între genunchi și
numai cu mare nevoia s'a putută îndrepta
după cum fusese și mai înainte. Reve-
nindu-și în oră, reculegându-și copila
acésta mințile, a mărturisit, că veduse
pe femeia Sárossy sburându prin o fe-
restră astupată cu o bundă.

„Ér Dálnoky István, nevoindu a da
mere femeii Sárossy, i-se și îmbolnăvi
ună bou, pe care în urmă voindu ală
lecu, i-a legată cornele cu șese fire de

pără de fată-fcioră, dér abia sub timpul
în care intrase în casă, în trei rânduri,
și periseră de pe corne firă de pără și
boul de asemenea peri și secționându-se,
carnea i-s'a făcută ca pânura cea négră.

„Odată făcendu focă în cuptoră fe-
meia Szilágyi László, pentru-că n'a dată
voia femeii Szárossy să-și coci și ea
în cuptoră o plăcintă, i-se făcă aluatul
în covată totă roșu, încătă picura din
elă de sângiosă ce era. Altă-dată cul-
cându-se în pată totă femeia Szilágyi
László, femeia Sárossy în tovarășia al-
toră două femei, intră în odaia de fe-
restră și tustrele, urcându-se pe femeia
Szilágyi László, prindă a o înăduși.

„Intr'ună rândă nobilul Balog Sá-
muel, mergendu la pădure, vedă în vreme
de nópte cum femeia Sárossy se pre-
umbla cu ună cățelușă la marginea pă-
durei, dér după ce nobilul a venită
acasă, nora femeii Sárossy îi spuse, că
pe acea vreme sócră sa era acasă, —
așader în unul și același timp ea era
în două locuri de-odată.

„In altă rândă din podul casei s'a
aruncată ouă asupra celoră cari treceau
pe stradă, susștiuinea a cădută numai
pe femeia Sárossy.”

pondentul fôiei săsesci, că emigrarea ia proporțiuni mari din cauza actelor de violență ale contelui Bethlen Gábor; elu așteptă ca guvernul să pună capăt domniei arbitrare a fișpanului. Pare-ni-se că va aștepta mult și bine! Corbă la corbă nu-și scote ochii.

Focul. Ni-se scrie: Joi în 6/18 l. c. unu focu gróznicu a umplut de spaimă pe locuitorii comunei Cuvesci (cottulă Timișu). Cam pe la 2 ore d. m., când căldura era în gradul superlativ și vântul încă își făcea cu tăria cursul său, isbuciră flăcările focului dintr'unu grajdă cu vite. Până au ajuns omienii dela câmpu la fața locului, au și fost în flăcări încă 2 case din vecini cu apartamentele lor. Din acestu focu vântul a dus unu tuleu aprins chiar în șura plină cu fenu a altui econom, ce locuia peste drum, de unde ardea focul în depărtare ca de 200 metri. Câtă te uiți cu ochii, și șura fii în flăcări; aci au mai ars unu grajdă, o cocină și 13 stupi. De nu era casa acoperită cu țiglă, și aceea se făcea cenușă. Grajdul primu s'a aprins din cauza, că Pruncii acestui om s'au suit în pod și au pus focu vespăriului ce era aședat în paele co-perișului, ueinchipuindu-și ce pôte urma. Vedeti ce face sburdălnicia pruncilor réu crescuti. Acesta se fia spre invetă părinților. Paguba acestor 4 econom la olaltă se urcă la 700 fl. v. a. In contra focului n'a fostu nimicu asigurat.

Reclamațiile la poștă. Referitor la reclamele poștale, ministrul de comerci a datu o ordinațiune, în care se dice, că decă o persónă, care a trimis cava prin poștă, a perdut recepisa, și decă elu voiesce a reclama lucrurile pierdute, atunci are să trimită la direcția poștei séu a telegrafului o petițiă, în care se arate cu mărturie, că elu este trimițtorul obiectului pierdut la poștă, și se-și documenteze identitatea sa. Reclamațiile au a se face în timp de unu an de zile dela ziua trimiterii; după unu an nu se mai pôte reclama. Decă însă în decursul unu an de zile reclaman-tului nu i-a succesu a-și obține despă-gubirea, recipisei pôte să i-se prelungească valorea încă unu an de zile. Petițiile au a se trimite la direcția poștală și telegrafică competentă pe lângă acelu adaus, ca în decurs de 8 zile să se pôtă recura la ministeriul de comerci.

Trupa de lăutari a lui Dobrică din Ploesci cântă de astă-seră în restaurantul Mehner. Lăutarii sunt îmbrăcați în costume naționale. Trupa lui Dobrică e o bună trupă; va sta aci numai câteva zile.

Etă acusa dintr'unu procesu, ce pôte a ridicat'o în numele sătenilor orbii vre-unu dirigetoru „luminat“ de atunci! Ce va dice d-nul Kádár Iózsef la unele ca acestea? Și aici sunt Românii de vină?

Dér să mai publicăm încă unu procesu de felul acesta, cu atât mai vêtosă, că în elu sunt amestecați și nisce „predicatori“, preoți reformați, și e bine să scim și lucruri de acestea, când la adresa preoților români și de și se aruncă vorbe, ca „ignorant“, „supersticios“ ș. a.

La anul domnului 1743 Rekettye Pila și Varga Ana, femei din com. Császló, după ce au mărturisit mai mult în potri lor au fost supuse celor mai cumplite torturi și arse în Carei.

Luete la răspuns, nefericite femei au negat, că ar fi vinovate, dér 18 martori, punându-și mânil pe capetele acela, au mărturisit că ele sunt strigi.

„De vreme-ce dându-i-se unu ou să mănânce pruncului lui Imre László, acestuia i-s'a întors gura la urechi și i-s'a stricat și vederea ochilor.“

„Pentru-că femeia lui Mészáros Mi-

Doă epistole canonice mai noue.

„Telegraful Român“ din Sibiu publică următoarele epistole canonice, care se referă la noua stare a lucrurilor în regatul Serbia. Epistola metropolitului Michailă pune în vedere ținerea unu sinodă arhierescă, care se va pronunța în ceea ce privește legalitatea funcțiilor metropolitului Teodosiu, instituit în modu anti-canonice. Se înțelege de sine, că între aceste funcțiuni se numără în special și actul divorțului părechii regale Milan și Natalia, care a produs resensu în totă lumea ortodocsă și care, pe lângă alte aventuri de caracter politic și privat, a contribuit foarte mult la aceea, ca regele Milan în cele din urmă să ia lumea în cap. Etă ambele epistole:

I.

*Epistola canonică a metropolitului Serbiei, Michailă adresată metropolitului ortodocsă român din Sibiu.**

(Tradusă din limba sârbescă.)

Inaltpresanția Vostră! Este cunoscută Inaltpresanției Vostră, că la anul 1881 s'a emis în Serbia o lege pentru biserică și preoțime, fără înțelegere cu stăpânirea spirituală-biserică, o lege neconsunătoare cu canoanele santei biserici, carea detrage bisericii drepturile ei, lipsesce pe autoritatea biserică de libera mișcare în sfera competenței sale, însărcinează preoțimea cu prestațiuni simonice, fiindcă dispune a se solvi pentru sănțiri și pentru binecuvântările arhieresci, și degradază biserica dela înălțimea ei divină la o stare de rëndu omenescă.

In contra unei astfel de legi Noi ne-am ridicat glasul și am protestat atât singular, cât și dimpreună cu cei patru Episcopi ai noștri. Noi ne-am făcut datorința Noastră arhipastorală și am apărât sfânta biserică ortodocsă conformu jurământului arhieresc depus înaintea lui Dumnezeu și a bisericii. Inse ni-s'a luat posibilitatea de a servi santei biserici, și Noi, Metropolitul și patru Episcopi, am fost delaturati din scaunele noastre.

Dér s'a întemplat unu lucru necanonice și mai mare. Atunci, când Archierei legal se aflau în scaunele lor, se intrunesc sub nume de sinodă arhierescă o adunare pentru alegerea de Archierei, în care adunare nu era nici unu Archiereu, și această adunare de persoane lumesc alege pe Archimandritul Teodosiu Mraovicu de Archiereu și Me-

*) Probabil și celorlalți metropoliți din tôte țerile învecinate. — Red. „T. R.“

ropolitul. Teodosiu, alesu astfel în modu ilegal și anticanonic, își caută sântirea sa de Archiereu în provincie străină, pe când toți archierei erau la locurile lor, afară de Metropolitul, care cu unu an mai înainte fusese delaturat.

Cumcă noua Ierarhie cu Teodosiu este necanonice și ilegală, am constatăm în protestul nostru din 29 Decembru 1884 la adresa repausatului patriarh Iachim al IV-lea.

Dér Provedința divină n'a lăsat ca sânta biserică, sguidită în patria Noastră, să se altereze și nimicescă. Poporul sârbesc s'a plâns, pentru-că Archipastorii legal ai lui au fost astfel tractați, și totu într'una a insistat să se redea bisericii starea legală, ordinea și pacea internă. Și laudă Domnului Dumnezeu, începătorului păstorilor, preasântului cap al bisericii Isus Christos, regimul sârbesc de aci, iubitor de Dumnezeu, a implinit dorința popului și Noi ne-am înturnat la locurile Noștre și cu 28 Maiu al anului curenți am luat în mânil Noștre guvernarea bisericii.

Inscințându-vă pe Inaltpresanția Vostră despre aceea, că Ne-am înturnat la locul Nostru și am luat în mânil Noștre guvernarea bisericii, Ne rugăm să Ne sprijiniți cu rugăciunile și cu iubirea frățescă a Vostră, și să Ne mângâiați cu unitatea spirituală a credinței, ca să putem purta această sarcină a arhipastoriei precum place lui Dumnezeu și cu folost pentru mântuirea sufletescă a credinciosei turme a lui Christos, ce Ne este concrețată.

Ierarhia necanonice s'a retras de bună voi și trăiesce în liniște, avându dela stat pensune după anii de serviciu. Teodosiu, Dimitriu și Nicanor, Ni-s'au prezentat în persónă și ni-au declarat omagie lor; Noi însă am amânât până la ședința sinodului arhierescă rezoluțiunea în ceea-ce privește legalitatea funcțiilor lor arhieresci, lăsându-i în pace și dându-le timp, ca și ei însiși cu exemplu bun să contribuie din partea lor la consolidarea iubirii și armoniei în sinul bisericii din patriă.

Cu adencă stimă, devoțiune și iubire ne permitem a fi alți Inaltpresanției Voștre frate în Christos, Archiepiscop al Belgradului și Metropolit sârbesc: Michailă m. p.

Nr. 768. 8 Iunie, anul 1889 în Belgrad.

II.

Răspunsul metropolitului ortodocsă român al Ungariei și Transilvaniei.

(In limba românescă.)

Nr. 185 Metr. — Inaltpresanție Domnule Archiepiscop și Metropolit! — Am primit cu viuă bucurie și cu

multă satisfacțiune prea prețuită scrisore a Inaltpresanției Voștre din 8 a luni curente Nr. 768, din care am înțeles, că sub fericite auspicii ale regimului actual al regatului Serbiei V'at'ă înturnat în scaunul arhieriscopesc-metropolitan al Inaltpresanției Voștre și ați luat în mâni guvernarea bisericii ortodoxe de acolo, restaurându astfel legalitatea, ordinea și pacea în biserică.

Sperez, că noua stare a lucrurilor în regatul învecinat, la carea aparține și fericita înturnare a Inaltpresanției Voștre, va contribui totu posibilu, pentru ca să se conserve și întărescă bunele referințe în special și față cu monarhia austro-ungară, în carea viețuesc și se bucură de libertatea religioasă biserică ortodoxe bine organizate și o mulțime mare de coreligionari de diferite naționalități, cari fără îndoie totu deopotrivă cu mine doresc din inimă prosperarea santei noastre biserică ortodoxe creștinesc și în regatul învecinat al Serbiei.

Poftind cu deosebire Inaltpresanției Voștre tăria trupescă și sufletescă și celea mai bune succese în oficiul înalt ce-lu îmbracăți, și recomandându-mă totdeodată pe mine însumi și pe frații episcopi diecesani din provincia mea metropolitană, anume: Ioan Mețianu din Arad și Nicolau Popea din Caransebeș, dragostei frățescă a Inaltpresanției Voștre, rămân cu profundă venerațiune și cu cea mai sinceră iubire. — In Sibiu, la 28 Iunie, 1889. — Al Inaltpresanției Voștre prea plecatu serv, în Christos frate: Miron Romanul m. p., arhieriscop și metropolit.

Incheierea raportului

în procesul părintelui Lucaclu.

Sătmar, 13 Iulie 1889.

(Urmare și fine.)

Terminându d-lu avocat Coroianu vorbirea sa, președintele tribunalului îl provocă pe acusat să-și facă observările, ce le-ar avé față cu pledoariile procurorului și apărătorului. V. Lucaclu răspunde, că fiindu timpul și așa prea înaintat și fiindcă doresce a-și preda apărarea într'unu discurs mai lung, se rogă să pôtă face acesta după amez. Președintele satisfăcându rugării sale, suspende ședința după 12 ore, și-i invită pe interesați pe după amez la 3 ore.

La timpul hotărit, când se presentă și tribunalul, sala era deja ocupată cu multu mai tare, decât înainte de amez. Publicul abia mai încăpea. Interesarea acesta se esplică de acolo că se răspandise prin oraș — nu știu din ce isvor — fama, că d-lu Lucaclu va vorbi unguresce, și de acolo, că pe atunci se aștepta și enunțarea sentinței. Toți doriau să-l asculte pe elocințele preot vorbindu în cauza sa proprie, toți doriau să scie din rostul lui totă cauza și es-

hály n'a chemat de mósă pe Rekettye Pila la noul nascut i-se umplură ochii de sânge, dér în urmă, fiind chemat la casa, după-ce a dat peste noul nascut unu ghemu de spigmă, prunculu s'a vindecat la ochi.

„In timp de nopte Balás Mihály a fost chinut, cu înădușire, trupul îi era ca cernit și între perini i-s'au aflat felu de felu de buchetură.

„Totu din pricina strigelor în timp de trei zile băietul lui Vécsey Uram n'a putut dormi nici nopte nici ziua.

„Magistrul din Csegöld a mărturisit, că strigele umblară în sus și în jos pe coșu (urloiu), ér pe pruncul unu Țiganu din Csegöld l'au năpustit.

„Intr'o seră Rekettye Pila, la zare de focu sub grindă în aer, se învertia întocmai ca o veltelnită, apoi..... (aci o propozițiune n'o traducem pentru conținutul ei drastic).“

„Mama lui Bartos Mihály trecendu dintre cei vii, pe patul de mörte a mărturisit, că ar fi cădutu dreptu jertfa strigei Varga Ana.

!) Foarte bine făceați de o traduceți. — Red.

„Somogyi Mihály, preot protestant din Rosály, închidendu din grăul său porcii strigei Varga Ana, porcii au început să-și rodă picioare, precum și mánzulu dela épa ce avea, ér 18 vite cornute și viței cei mici din grajdă începă a juca, precum nu se mai pomenise înainte de aceea.

„Totu astfel și calul preotului reformat din Sály, Almás Iános, fiindu legat în grajdul susamintitului Somogyi Mihály, încep și acela a sări.

„Er pe timpul, în care Rekettye Pila sta prinsă în Carei, veni întovărită de mai multe strigi la femeia lui Miskólczy Iános și punendu-i-se pe gât-lej, a voit să-o sugrume, strigându: „Eh, căni ce sunteți, pentru ce umblați pe la Carei să jurați în potri mea?“

„Unu porcaru din Gacsály, Börszörényi Mihály, spuse că perđendu-i-se porcii la ghindă, umbla să ceră sfat dela Rekettye Pila, care, punendu-lu pe scaun, întorcendu-lu cu fața în sus, puse la focu o olă nouă, în care, de câte-ori bulbucea clocotirea, pe ușă sosia câte-o strigă dintre tovarășele ei; adunându-se în chiliă mai multe strigi,

striga Rekettye Pila îi dise (porcarului): „Scolă-te de pe scaun!“ Elu sculându-se, l'a atins pe capu cu unu trêu; și în acea clipă se și prefăcu în cal, ac Rekettye Pila se sui pe cal și în patru rënduri merse cu el după bobu, dér că unde s'a dus cu elu, — porcarul nu scia, fiindu amețit la capu. După ce a adus pe Rekettye Pila în Császló, i-s'a luat frêul din capu și elu éráși a devenit om și, luându sémă că se mijesce de și și scindă, că are să-și mène porcii la ghindă, plécă cătră Gacsály, în cale întelnesce doi lupi, cari erau așa de blândi, încatu îi putea neteși cu mēna; ér după acestea multă vreme martorul, porcarul, era scrintit la minte. Dér că acestea tôte astfel s'au întemplat, a jurat înaintea tribunalului, punendu și mâna pe capul strigei Rekettye Pila.

„Varga Anna, deși a fost supusă celor mai grele torturi, a negat, că ea ar fi strigă; Rekettye Pila și Tóth Borka însă, după ce au fost torturate cu cele trei feluri de torturi, au mărturisit, că au săvârșit și imposibilități de aceea, cari nu le-ar fi putut storce dela un „okosállat“ (vită înțeleptă), decât

...punerile argumentelor, ce i-ar servi pentru achitare. Ba știu, că părintele Lucaciu a fost chiar provocat de mai mulți să vorbească unghurese, l-au rugat să-și considere interesul propriu, și, părsind tenacitatea de până acuma cu privire la folosirea limbii române, se vorbește unghurese, prin ceea ce nu numai pe public, ci și pe tribunalul l'ar câștiga pentru sine și pentru cauza sa.

După ce președintele deschide ședința, îl provoacă pe d-lu Lucaciu să-și țină vorbirea. Părintele Lucaciu răspunde dela masa apărătorului, lângă care ședea, că declină dela propusul său dinainte de amăzi, și nu va mai vorbi. La asta nu s'a așteptat nici tribunalul, cu atât mai puțin însă publicul doritor de a-lu auți. Întrebându-l apoi președintele pe procuror, că nu cumva ar ave ceva să vorbească sau să observe, și răspundându-i acesta, că nu are nimica de observat, închide ședința, invitându-i pe toți pe ziua de mâine la 9 ore dimineața, când se va ceti numai sentința.

Publicul, împins de curiozitate, adunat într'un număr atât de mare, trebu să părăsească sala cu cea mai reșteptată desamăgire. Mulți chiar au făcut și imputări d-lui Lucaciu, care îi mângăia pe toți, spunându-le că la cele șise de d-lu avocat Coroianu n'a mai avut ce să adaugă.

S'au dus apoi toți la ale sale. Românii, veniți pentru ascultarea sentinței într'un număr considerabil, și din cele mai departate locuri, s'au adunat la hotelul „Rozsa”, unde a avut loc apoi un eveniment demn de zilele grele, der mărăte, petrecute în Sătmăru, și care cu satisfacțiune și bucurie adevărată trebuie să umplă inima fiă-cărui Român.

Erau toți în nedumerirea cea mai mare față cu achitarea ori condamnarea părintelui Lucaciu, erau însă toți una și firmi în convingerea, că părintele Lucaciu și bravii săi companioni și-au făcut până la admirațiune datorința, că nu numai că au salvat, der au ridicat standardul cauzei naționale la înălțimea, de unde cu mândria pôte să felfăe și să susțină încă și privirile cele mai dușmănoșe.

Sălăgeni, Chioreni, Bihoreni, Mărmăreșeni, Ugocieni și Sătmăreni erau una în convingere, că zilele de 4—8 Iuliu 1889 sunt cu mult mai memorabile, decât să trecă numai așa cu simpla expresiune de îndestulare ori mândria, după cele trecute în veciniciă; ba dorit'au acești Români bravi să dea un semn de recunoștință, iubire, adheșiune și alipire neobositului anteluptător alu aspirațiilor și drepturilor naționale în aceste părți și au compus și scrisu o adresă scurtă, der eșită din inimă adevărată frățescă; scurtă dicit, der în termin, ce mulțime de pagini ar sci și și cuprinde în sine. Am ocaziune plăcută să împărtășesc și publicului cetitoru acestu textu alu adresei, legate în părăți frumosu lucrăți, ce pörtă inscripțiune în aur: „IV Iulie 1889”. Etă textul:

„Prin a Ta luptă desinteresată și activă ai ridicat sēmțulu de datoriă la fiă-care Român. Er noi cei mai espuși, inspirați de a Ta atitudine demnă și hotărâtă, ne-am dșteptat.”

torturele cele mai crâncene.”

Nu mai continuăm cu publicarea acestui proces, căci îi ajunge jupănului Kádár, ca să-și esplice crudelitățile cetățenilor unguri din Deșiu. Amă mai puté aduce și alte mărturii, nu numai pe bătrănul Szirmay, der e păcatu să-și perdă omul timpulu cu scriitorăș de calibrul lui Kádár, scriitorăș, de car „literatură” istorică unghurească — decă mai merită numele de literatură — e plină de băjbăe până la căpetenia lor, Hunfalvy-Hundsörfer.

Incheiăm aplicându-i pretinsului istoric Kádár versurile lui Gvadányi, din „Peleskei Notarius”, unde poetulu descrie nădrăveniile strigei Totty Dorkó:

„Miké pemetére ilt, mint képzelt lóra,
„Mint maga Aszszonya ilt most szénvonóra,
„Esztet ugratta ő mind tölbe, mind nyárba,
„Ezen nyargalt mindég az Ecsedi várba.”

Adecă:
Precum încălecase pe mătura sa, ca pe unu
[închipuitu calu,
Astfelu încăleacă acum nevasta lui pe unu
[tăciune de cărbune,
Pe acesta călărea atâtu ierna, câtu și véra,
Pe acesta mergea totdeuna în cetatea Ecsedi.

Vasile Vaide.

„Credința noastră în Tine e firmă imprimată în inimile noastre.”

„In memoria zilei de astăzi, când activitatea Ta s'a încoronat printr'unu succesu splendidu, — primese din parț-ne asigurările noastre de admirațiune!” Urméză subscrierile.

Dér étă, când a fostu subscrișă adresa, frunțașii politice și luptelor romănesci din aceste părți, mai presentă fraților loru o prea frumoșă cunună de laur, lucrată în argint și cu boboc de aur, pe a cărei legătură totu de aur e gravat: „Catholicism. Românism. 4. Iulie. 1889”. Și aceste două obiecte frumoșe și scumpe pentru sorginea lor se predau părintelui Dr. Vasiliu Lucaciu. Era prea frumos să veți ceata acesta de Români, cum în frunte cu veteranul și bravul conducătoru Andreiu Medan, proprietaru și fostu deputat dietalu din Șomcuta-Mare, intră în chilia D-lui V. Lucaciu, care era cu avocatulu său. Era unu momentu prea sərbătoreș. Pe fețele omeniloru cetia, că inima lor bate de unu sēmțemētū sfântu și puternicu, ce le cuprinde totă firea. Bătrănul Medan, luându în mână albumulu, pe care era aședată frumoșă cunună, se adresază cătră părintele Lucaciu, care stă și ascultă emoționat. Erau cuvintele veteranulu naționalist atât de pētrunzătoare, ca ale unui părinte bun, care și trimite pe fiulu său la luptă pentru cauza cea mai sfântă, pentru care și dēnsulu deja s'a luptat nefatigabilu, până la adăncile sale bătrănețe. „Suntem noi bătrăni mândri și superb, că vedem în urma noastră tineri, ca pre Tine, car ne întăresc în speranța reușitei luptei noastre sfinte, în care amă îmbătrăniți...”

Primind și luându părintele Lucaciu prețioșele cadoură a mână, mulțimesce emoționat. Nu și-a făcutu — dicit între altele — decât datorința, și acesta, decă până acuma a fostu sfântă înaintea lui, va fi totu așa și în viitoru... Cuvintele lui Lucaciu au emoționat puternicu pe toți. A fostu de totu pētrunzătoru, când D-lu Lucaciu, descriind o scenă din seculu primu prigonitori ai creștinismulu, când creștinii în catacombe și închisoru încă trăiau pentru idealulu mântuitoru, face concludsiunea, că nici astăzi nu pôte să existe bunu său ori ce altă considerațiune trecătoare, care să-lu abată pe Românulu consciu dela implinirea datorinței sale, dela realizarea idealulu, pentru care trăesece.

După aceste momente sərbătoreș, o parte din Românii presentu se despart de D-lu Lucaciu, dorindu-i învingere completă, altă parte mai rămănu și pentru ziua de mâine, ca să fiă cu dēnsulu până la sfērșitu, până după enunțarea sentinței.

9 Iulie. Totu orașulu scia, că adu o să se pronunțe tribunalulu în meritulu cauzei d-lui Lucaciu. Nedumerirea era la culme. Decă conveniau dci, nu vorbeau despre alta, decât că ore achitatulor ori loru condamna pe Lucaciu? — La 9 ore, când președintele a deschis ședința, sala și galeriile spațioșe erau pline și ocupate de unu public, cum nu s'a mai vădutu în totu decursulu pertractării. Ba erau chiar și coridorele pline și piața dinaintea redutei era formalmente ocupată de publiculu, ce nu mai încăpuse în sală. Poliția era totă conșignată.

Deschidēndu președintele ședința, în mijloculu unei tăceri profunde, cetesce sentința, pe care deja o cunose și onoratalu publicu cetitoru alu „Gazetei”.

După cetirea sentinței de achitare „în lipsa totală a doveșilor”, publiculu nu numai celu românesc, der și celu maghiaru, cu excepțiunea acelora, car nici în decursulu pertractării n'au slăbitu întru apetitul loru de a mânca Români, a eruptu în sgomotose aplause prelungite. Vedeai pe mai mulți cu ochii scldați în lacrimi de bucuria, damele de pe galerii prin avēntarea batistelor dădeau expresiune viuă sentimentelor loru satisfăcute. După o mică paușă, președintele 'lu întrebă pe procuror, decă este ori nu îndestulit cu sentința? Procurorul insinuă recursu. „Lă întrebă apoi pe avocatulu apărătoru, pe d-lu Iuliu Coroianu, care, nefăcēndu nici o excepțiune, primese sentința. În urmă se întorce cătră achitatulu preot și-lu întrebă, că împacatu și'ndestulit e cu sentința? Părintele Lucaciu pășese în mijlocu și răspunde emoționat: „Nu numai că sunt împacatu și îndestulit, ba sunt chiar satisfăcut în sēmțemētulu și persōna mea vătēmată și de atâtă ani atâtu de urit purtată. Mulțimescu onoratalu tribunalu pentru ostenelele conducerei pertractărilor întru descoperirea adevērului și gratulez judecătoriei independente, care în presentulu atâtu de caracteristicu a sciut pronunța o sentința, care va fi totdeuna onōrea justiției. Incă nu-

mai una: Cu cuvintele, cu car am încheiat conferința memorabilă din Tēuș, închei și ad: „Trăiescă Regele, patria și adevărata frățietate romăno-maghiară!”

La aceste cuvinte, eșite din inimă sinceră, unu strajnic „să trăiescă” a cutrierat sala, la care a răspuns publiculu dinaintea redutei c'unu ecou puternicu. Președintele închide ședința. Publiculu se pune în mișcare, toți dorescu a saluta pe simpaticulu erou alu zilei, care se întreținea cu tribunaliștii. Dorind d. Lucaciu să se împrașci publiculu și să pōtă trece neobservat la cartirulu său, a rămasu mai multu timp în sală, vorbindu cu cei mai sinceri ai săi, când deodată intră o deputațiune a publiculu de-afară și-lu invită să descindă, că publiculu, doritor de-a-lu vedē și saluta, e în nerăbdare. Încuragiat de-ai săi, Lucaciu descinde: publiculu erupe în frenetice aplause și strigăte de „să trăiescă” și-lu însoțese în calea sa.

Publiculu era compus în mare parte din burgesia orașulu, care nu l'a putut uita pe binevoitorulu și povētuitorulu său, din timpulu, când ca profesoru petrecea în Sătmăru. Temēndu-se părintele Lucaciu să nu se facă și mai mare demonstrațiune, a intrat cu d. apărătoru alu său în confetăria, ce le era în cale, și publiculu cu înțevnirea poliției a început a se împrașcia. Când am mersu la oficiulu telegraficu să dēu de scire celoru competenți bucuria zilei, era deja formalu ocupat biroulu cu aceia, dela car peste o oră a aflatu totă țera rezultatulu procesulu, care de atâtă timpu ținea publiculu în agitate.

De aici încolo zilele și calea d-lui Lucaciu erau zile și cale de triumf, nu căutate anume, ci create din boldulu liber și neimpedecabilu alu nației, pe unde numai a trecut. „Vox populi vox Dei!”

Cu acestea termin și eu rapōrtele mele, car am dorit să le facu câtu de amēnușite. Intru câtu m'a succedut, nu știu; mă mângăia însă dorința ce m'a îndemnat și mi-aș măguli, decă m'ar fi succedut să facu destulu pretenșiuni și curiosități marelui publicu cetitoru alu vechiulu nostru faru: „Gazeta Transilvaniei”.

Raportorul.

TELEGRAMELE „GAZ. TRANS”

(Serviciulu biouului de coresp. din Pesta.)

Parisu, 31 Iulie. „Soir” anunță din Berlinu, că monarhulu Austriei la invitarea împēratulu germanu va veni la Strassburg și la Metz. — În fața agitațiunei din Creta, Francia trimite acolo, urmăndu esemplulu altor puteri, două corăbii de răboiu pentru a scuti pe naționalii săi.

Petersburgu, 31 Iulie. „Agentura telegrafică de Nordu” dicit că scirea despre unu pretinsu tractat preliminaru între Rusia și Francia e cu totul tendențioșă și neîntemeiată.

DIVERSE.

Obicelur de ale Maldivilor. Se consideră de mare onōre pe insulele Maldive din Asia de a mânca cine-va orđu și puține paie, car se dau de rege; dec nobili, ca în tōte părțile lumii, caută prin zelu acēstă onōre. Maldivii, când prăndesc, se retrag în părțile din năuntru ale casei lor, și dreptu mēsă se folosece pardosela camerei, asupra căreia întindēndu o rogojină curată ședut cu picioarele încrucișate; și fiind-că nu obicinescu pânzatur, așternu pe rogojină foi de smochinii lui Adamu (un felu de bananiere), ca s'o apere; aceleași foi se întrebunțeză și ca șervete. Farfuriile ce se întrebunțeză de ei sunt cele din Campaye seu de porcelanu comunu de Siria, si le aduc la masă în nisce vase de pământu indigene și ele acoperite ou o pânză de mătase potrivită de mare. Deși cei mai mulți din boeri sunt destulu de bogati, car pot să aibă farfurii și alte utensile de argintu și aur, nu facu însă usu de ele, pentru că sunt înterșise. Au numai linguri pentru licide, ca ciorba, și pe celelalte mănăcări le duc la gură cu degetele lor; ei mănăcă în mare tăcere și repede, și beu odată numai, după ce se satură.

Bugetulu Papei. Cu privire la buge-

tulu Papei pe anul 1888, foile italiene comunică următoarele date: Venite: file-rulu St-lui Petru a adus 9,300.000 lire; venitul capitaleloru Papei elocate la diferite bănci din țēră și străinătate și a proprietăților lui 3.300.000; la olaltă: 12 milioane 600 mii lire. La acestea se mai adaugă încă banii încuși cu ocaziunea jubileulu din anul trecut, care, abstragēndu dela alte daruri prețioșe, se evaluēază la celu puțin 12 milioane lire. — Spese: Elemosină 390 mii lire, pensiuni și ajutōre 180 mii lire, pentru biserică și claustre 1.300.000 lire, pentru preoțimea de jos 190 mii lire, pentru „Propaganda fide” 300 mii lire, spesele corpulu diplomaticu 300 mii lire, spesele diferitelor judecătorii papale și spesele administrațiunei 1 milionu de lire, susținerea curții papale 300 mii lire, pentru statue și edificii nouē 250 mii lire, salarul cardinalilor 2 milioane lire, pentru seminariile teologice 1 mil. 200 mii lire, alte erogațiuni (din incidentulu jubileulu) 800 mii lire. Cu totul 8 milioane 140 mii lire.

Viță rară. În 26 Iulie a. c. a murit în comuna Barcs din comitatulu Somogy, în Ungaria, un bărbat în etate de 120 de ani. Numele lui este Nagy Ferencz, născut în an. 1769. A servit ca ostaș sub cinci domnitori, anume: sub Maria Teresia, Iosif II, Leopoldu II, Franciscu și Ferdinand V. Sub Ferdinand fu liberat din miliția și se aședă în comuna Barcs, unde trăi ca simplu țileru. Chiar și în timpul din urmă bătrănul era în stare să călărescă ore întregi și avea un mersu atât de sigur, încatu mulți bărbați de 50 de ani ar fi putut să-lu invidieze. Bătrănul spunea, că n'a fostu căsătorit niciodată și nici dorulu de a se căsători nu l'a avut.

Institutulu de ortopedie și idroterapie alu lui Victoru Fischer în Buda-pesta, Stadtwaldchen (mai nainte institutul lui Dr. W. Fischhof) Stabilimentulu este situat la o regiune mai înaltă, sănătoșă. Intocmirile cele mai practice; pentru locușe, confortu, distracți s'au luat, dispozițiuni în tōte direcțiunile. Apă de beut eșcelentă. În acestu stabilimentu se tracteză: afecțiuni de încheieturi și ose și inflamațiunile lor, distorsionu (scrinturi), fracturi de ose, anchilose, contracturi, deviațiuni ale columnei vertebrale, totu felulu de deviațiuni ale genunchilor și piciorilor, torticole, rhachitism, luxațiuni conuenitale și varicosități la picior. Afecțiunea mēduvei spinărei numită tabes dorsalis se vindecă după metodulu celu mai nou alu renumitulu medicu dela Parisu Charcot, precum și cu ajutorulu corsetelor. Institutulu de idroterapie este deschis în decursulu anulu întregu. Se primesc în tractamentu atât bolnavi internu, cât și ambulanți. Prospece se trimitt gratuit. Ori ce deslușiri și informațiuni sunt a se cere prin scrisori recomandate.

Cursulu pieței Brașov

din 29 Iulie st. n. 1889.

Bancnote romănescu	Cump.	9.52	Vēnd.	9.54
Argintu romănescu	-	9.48	-	9.52
Napoleon-d'ori	-	9.56	-	9.59
Lire turcescu	-	10.70	-	10.75
Imperiali	-	9.79	-	9.75
Galbini	-	5.60	-	5.61
Scris. fonc. „Albina” 6%	-	102.—	-	—
5%	-	98.59	-	99.—
Ruble rusescu	-	122.50	-	123.50
Discontulu	-	6 1/2—8 1/2%	-	pe anu.

Cursulu la bursa de Viena

din 30 Iulie st. n. 1889.

Renta de aur 4%	-	-	-	100.60
Renta de hărti 5%	-	-	-	94.75
Imprumutul căilor ferate ungare	-	-	-	—
Amortisarea datoriei căilor ferate de ostu ungare (1-ma emisiune)	-	-	-	100.—
Amortisarea datoriei căilor ferate de ostu ungare (2-a emisiune)	-	-	-	—
Amortisarea datoriei căilor ferate de ostu ungare (3-a emisiune)	-	-	-	112.60
Renta de hărti austriac	-	-	-	83.78
Renta de argint austriac	-	-	-	84.95
Renta de aur austriac	-	-	-	109.95
Losuri din 1860	-	-	-	140.—
Acțiuni băncei austro-ungare	-	-	-	907.—
Acțiuni băncei de creditu ungar.	-	-	-	318.—
Acțiuni băncei de creditu austr.	-	-	-	306.—
Galbeni împărătescu	-	-	-	5.70
Napoleon-d'ori	-	-	-	9.58
Mărci 100 imp. germane	-	-	-	58.80
Londra 10 Livressterlinge	-	-	-	120.25

Editoru și Redactoru responsabilu:
Dr. Aurel Mureșianu.

